

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІВАНОВА Ганна Сергіївна

УДК 349.22:331.108.62:347.963

**ДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПРОСТУПОК ЯК ПІДСТАВА
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРОКУРАТУРИ**

Спеціальність 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Науково-дослідному інституті правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України
ПРИЛИПКО Сергій Миколайович,
Національний юридичний університет імені Ярослава
Мудрого, професор кафедри трудового права.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ПРОЦЕВСЬКИЙ Олександр Іванович,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, завідувач кафедри цивільно-
правових дисциплін, господарського та трудового
права;

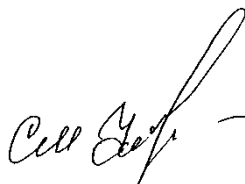
кандидат юридичних наук, доцент
ГАРАЩЕНКО Людмила Петрівна,
Київський національний лінгвістичний
університет, доцент кафедри права.

Захист відбудеться «29» червня 2016 року о «12» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.46 Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, чит. зала № 12.

Автореферат розіслано «27» травня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С. М. Черноус

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проголошення України правовою державою визначає основний вектор розвитку сучасної політико-правової доктрини, відповідно до якого мають бути створені ефективно діюче законодавство й система органів, що гарантували б реальне виконання їх приписів, спрямованих на дотримання головного обов'язку держави – забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Вагома роль у досягненні цієї мети відводиться прокуратурі як державній інституції, що здійснює встановлені Конституцією України функції (підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді; нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за дотриманням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян) з метою захисту прав та свобод людини, загальних інтересів суспільства й держави.

Зasadничою умовою належного виконання завдань, покладених на прокуратуру України, є високий рівень службової дисципліни її посадових осіб. Цей рівень ґрунтується на усвідомленні й переконанні кожного прокурора в необхідності добросовісного й сумлінного виконання покладених на нього обов'язків, в особистій відповідальності за доручену справу й забезпечується шляхом: (а) додержання чинного законодавства у службовій діяльності та безумовного виконання правил внутрішнього службового розпорядку; (б) підтримання високого рівня своєї кваліфікації; (в) виховання керівниками у своїх підлеглих високих професійних і ділових якостей, належного ставлення до виконання своїх службових обов'язків, поваги до прав і свобод громадян, їх честі та гідності; (г) поєднання керівниками методів заохочення із заходами дисциплінарного стягнення щодо підлеглих.

Науково-теоретичним підґрунтям проведеного дослідження стали напрацювання таких учених-правознавців, як А. В. Акуліч, Н. Б. Болотіна, М. М. Бурбика, Н. М. Вапнярчук, В. С. Венедиктов, Л. П. Гаращенко, В. В. Долежан, К. В. Коваленко, В. С. Ковригін, В. М. Горшеньов, М. Ю. Івчук, М. І. Іншин, І. О. Картузова, С. І. Кожушко, Р. Д. Ляшенко, Д. С. Підкопай, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, С. В. Подкопаєв, О. М. Ярошенко та ін. Однак, отримані ними результати можуть служити лише фундаментом для формування уявлення про природу дисциплінарної відповідальності прокурорів і про місце останньої в системі правових заходів забезпечення належного рівня службової дисципліни цієї категорії працівників. З прийняттям 14 жовтня 2014 р. нового Закону України «Про прокуратуру», який включив розділ VI «Дисциплінарна відповідальність прокурора», було принципово по-іншому визначено підстави для притягнення прокурора до відповідальності і

зафіксовано інноваційні підходи до здійснення дисциплінарного провадження щодо прокурорів. З огляду на зазначене проблематика, порушена в цій дисертації, є своєчасною, потребуючою всестороннього наукового дослідження. Актуальність обраної теми дисертації пояснюється також численними складнощами, що мають місце у правозастосовній практиці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в Науково-дослідному інституті правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України відповідно до теми «Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні» (№0114U002468), затвердженої на період з 1 січня 2014 р. по 31 грудня 2015 р. Тема роботи відповідає Пріоритетним напрямкам розвитку правової науки на 2011–2015 роки, затвердженим постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 р., №14.

Мета й задачі дослідження. *Мета* дисертації полягає в тому, щоб на підставі аналізу теоретичних здобутків, чинного законодавства України узагальнення практики його реалізації визначити сутність і основні принципи дисциплінарної відповідальності прокурорів та з'ясувати її особливості, охарактеризувати порядок її реалізації, а також сформулювати конкретні рекомендації з удосконалення нормативно-правового забезпечення в цій царині.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі дослідницькі задачі:

- сформулювати дефініцію поняття «дисциплінарна відповідальність прокурора»;
- виявити суттєві особливості дисциплінарної відповідальності прокурора;
- охарактеризувати юридичну природу дисциплінарного провадження щодо прокурора;
- виокремити стадії дисциплінарного провадження стосовно прокурора;
- систематизувати правові принципи такого дисциплінарного провадження;
- окреслити періоди становлення й розвитку правової регламентації дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в Україні й назвати їх особливості;
- узагальнити тенденції правового регулювання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в зарубіжних країнах;
- провести класифікацію дисциплінарних проступків прокурорів.

Об'єктом дослідження виступили суспільні відносини, що виникають у зв'язку із забезпеченням правовими засобами належного рівня службової дисципліни працівників прокуратури в сучасних умовах.

Предметом дослідження став дисциплінарний проступок як підстава відповідальності працівників прокуратури.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дисертації послужила сукупність загальнонаукових і спеціальних способів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування зумовлюється системним підходом, що надав можливості розкривати проблеми в єдності їх змісту і юридичної форми. На всіх стадіях опрацювання теми використовувався метод матеріалістичної діалектики з метою вивчення сутності дисциплінарної відповідальності прокурора, особливостей її застосування і правового регулювання (підрозділ 2.1). Структурно-функціональний метод дослідження застосовувався при вивченні дисциплінарного провадження щодо прокурора як складноорганізованої цілості, що об'єднує низку етапів та при з'ясуванні функціонального призначення і взаємного впливу останніх (підрозділ 2.2.). Для з'ясування змісту принципів дисциплінарного провадження знайшов своє відбиття метод тлумачення (підрозділ 2.3). Формально-юридичний послужив підґрунтям для внесення пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного й розроблення нового законодавства з питань підвищення рівня службової дисципліни у прокуратурі (підрозділи 3.1; 3.2). Історичний метод допоміг при дослідженні змін і розвитку законодавства й поглядів науковців на питання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури (підрозділ 1.1). Методом порівняльно-правового аналізу вивчалися законодавчі акти, що впорядковують питання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в зарубіжних країнах (підрозділ 1.2). Широко задіяні в роботі такі категорії і способи формальної логіки, як поняття, визначення, доказ і спростування, судження, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що подана на захист дисертація в українській юридичній науці є однією з перших спроб за допомогою сучасних методів пізнання і з урахуванням новітніх наукових досягнень в умовах докорінного реформування правових засад організації й діяльності прокуратури України комплексно дослідити дисциплінарну відповідальність прокурорів, установити проблемні питання дотримання законності в зазначеній сфері правозастосування й запропонувати шляхи їх вирішення. Проведене дослідження надало змогу сформулювати основні наукові висновки й положення, які й виносяться на захист.

Уперше:

– установлені й детально розглянуті суттєві особливості дисциплінарної відповідальності прокурора, як-от: (а) власна підстава – законодавчо окреслене коло діянь, які є дисциплінарними проступками; (б) спеціальний суб'єкт дисциплінарного проступку – прокурор; (в) спеціальний суб'єкт дисциплінарної влади – вищестоящий прокурор, який на підставі рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів в межах своїх повноважень приймає рішення про застосування дисциплінарного стягнення; (г) особливий

порядок притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності є дисциплінарне провадження; (д) розширений перелік видів дисциплінарних стягнень; (е) специфічні правові наслідки притягнення до дисциплінарної відповідальності; (є) спеціальна процедура оскарження рішення, прийнятого за результатами дисциплінарного провадження;

– запропоновано системний підхід до стадій дисциплінарного провадження щодо прокурора, що охоплює: (а) відкриття дисциплінарного провадження; (б) перевірку членом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів скарги (заяви) про вчинення дисциплінарного проступку; (в) розгляд зазначеною комісією висновку щодо дисциплінарного проступку прокурора; (д) прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів відповідного рішення; (е) оприлюднення й виконання такого рішення;

– підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності класифіковані на порушення прокурором обов'язків загальних і службових;

– проведено періодизацію становлення й розвитку правового регулювання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в Україні, з'ясовано основні тенденції кожного з періодів;

– для підвищення авторитету моральних норм, яких повинен дотримуватися прокурор при виконанні своїх службових обов'язків і поза службою, а також для узгодження приписів чинного законодавства підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності запропоновано визнати будь-яке порушення правил прокурорської етики, про що викласти у відповідній редакції п. 6 ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру»;

– з метою запобігання зловживання правами, зміцнення службової й виконавської дисципліни, підвищення ефективності і якості роботи прокурорів коло дисциплінарних проступків указаної категорії працівників рекомендується доповнити в ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру» використанням ними повноважень у приватних інтересах або в неправомірних інтересах інших осіб.

Удосконалено:

– легальне трактування категорії «дисциплінарне провадження» як урегульованої Законом України «Про прокуратуру» процедури розгляду і прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів скарги (заяви), в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку, з метою встановлення обставин, що можуть бути підставою для застосування щодо нього дисциплінарної відповідальності;

– систему таких правових принципів дисциплінарного провадження стосовно прокурорів, як законність, незалежність, комплексність, рівність, змагальність і гласність.

Дістали подальшого розвитку:

– визначення конструкції «дисциплінарна відповідальність прокурора» як застосування до прокурорів, винних у невиконанні або неналежному виконанні своїх службових обов'язків, у порушенні законодавчо встановлених обмежень і заборон, у вчиненні дій, що дискредитують їх як представників прокуратури й можуть зашкодити авторитету прокуратури загалом, дисциплінарних стягнень у порядку дисциплінарного провадження у виді обмежень особистого або організаційного характеру;

– усвідомлення зарубіжних правових стандартів дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання висновків і пропозицій дисертації:

– у науково-дослідницькій роботі – для подальшого вивчення теоретичних і практичних проблем забезпечення трудової дисципліни спеціальних категорій працівників;

– у правотворчості – у процесі підготовки проекту Трудового кодексу України, в опрацюванні змін і доповнень до Законів України «Про прокуратуру», «Про державну службу», а також до підзаконних нормативних актів, прийнятих на їх розвиток;

– у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Трудове право», «Дисциплінарна відповідальність», «Трудові спори», підготовки відповідних методичних і навчальних посібників, підручників для студентів вищих навчальних закладів юридичної освіти;

– у правозастосовній діяльності – у практичній діяльності керівників прокуратури, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії, суддів та інших суб'єктів правозастосування.

Апробація результатів дисертації. Основні положення рукопису обговорювалися на засіданнях відділень і вченої ради Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України. Результати дослідження оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, нарадах, круглих столах: «Соціально-економічні права людини та гарантії їх реалізації в сучасних умовах державотворення» (м. Харків, 2012 р.); «Трудове законодавство: шляхи реформування» (м. Харків, 2013 р.); «Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Луганськ, 2013 р.); «Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення» (м. Харків, 2014 р.); «Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах» (м. Харків, 2015 р.).

Публікації. Ключові теоретичні положення і практичні висновки проведеної роботи системно відбиті в 7-ми наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, у тому числі в одному зарубіжному, й у 5-ти тезах наукових доповідей і повідомлень на вказаних наукових форумах.

Структура роботи зумовлена об'єктом і предметом дослідження. Вона складається з переліку умовних позначень, вступу, 3-х розділів, що об'єднують 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (216 найменувань). Загальний обсяг роботи – 213 сторінок, з яких список використаних джерел становить 23 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовуються актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, формулюються мета й завдання дослідження, розкриваються наукова новизна і практичне значення одержаних результатів, наводяться дані щодо їх апробації.

Розділ 1. «Історична і світова правові традиції дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури» містить 2 підрозділи.

У підрозділі 1.1. *«Гене́за правового регулювання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в Україні»* доводиться, що становлення й розвиток правового впорядкування в розглядуваній сфері включає такі періоди:

– 1-й (до 1917 р.) – у 1578 р. сейм Речі Посполитої утворив Луцький трибунал, депутати якого щорічно обирали прокурора (інстигатора). У трибуналі він засідав разом з Гетьманом, Генеральним писарем, Генеральним возним, Генеральними судьями й іншими вищими посадовцями. У Російській імперії інститут прокуратури започатковано указом «Про посаду Генерал-прокурора» від 12 січня 1722 р. Хоча нижчестоящі прокурори й були формально незалежними від Генерал-прокурора, вони діяли під його безпосереднім наглядом і керівництвом. Прокурори визнавалися державними чиновниками, на них поширювалося відповідне законодавство. До принципів кадрового забезпечення прокурорської діяльності належали: (а) єдність і суворая централізація останньої; (б) здійснення покладених повноважень від імені прокурорської системи загалом; (в) суворая підлеглість прокурорів нижчого рівня вищестоящим; (г) незмінюваність прокурорів; (д) їх незалежність від місцевих впливів; (е) принцип неможливості їх відводу та ін. На прокурорів покладалась обов'язки оберігати довірену їм таємницю, виявляти повагу до начальства й виконувати їх накази, вести такий спосіб життя, який не підривав би авторитету влади. При першому призначенні на службу складалася присяга;

– 2-й (радянський період) об'єднав 2 етапи:

(а) 1922–1954 роки – в СРСР прокуратуру створено лише в 1922 р., позаяк населення цю державну інституцію у колишньому її вигляді асоціювало з насильством. Законодавчо були врегульовані тільки найзагальніші моменти добору й розстановки прокурорських працівників. Органи прокуратури характеризуються надмірною централізацією: усі значимі кадрові питання вирішуються зверху, проводяться численні реорганізації і структурні

перебудови. Прокуратура використовується передусім як інструмент втілення в життя політики правлячої комуністичної партії, органи якої займаються комплектуванням керівних прокурорських кадрів безпосередньо при чому переважає не професійно-діловий, а класовий підхід. Порядок та умови притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури і службовців інших радянських установ є аналогічними. Заходи дисциплінарного впливу застосовуються у випадках, коли внаслідок малозначимості проступків уповноважені державні органи й особи не визнають діяння кримінально караним. Прокурори підлягають відповідальності й за вчинки, які хоча й не є порушеннями службових обов'язків і трудової дисципліни, але є несумісними з гідністю і призначенням цих осіб з огляду на особливий характер покладених на них функцій. Стягнення накладається особою або органом, від яких залежить призначення щодо чиновника на посаду, або ж вищестоящими особами. Рішення про його накладення можна оскаржити вищестоящій у порядку підлеглості посадовій особі;

(б) 1955–1990 роки – поява спеціальних законодавчих актів про порядок дисциплінарної відповідальності прокурорів і слідчих органів прокуратури, що приймаються Президією Верховної Ради СРСР. Працівники прокуратури зобов'язувалися мати високі моральні якості, бути зразком комуністичної ідейності, принциповості й непримиренності до порушень законності, інтересів держави й суспільства, поєднувати свої професійні знання з громадянською мужністю, непідкупністю і справедливістю. Стягнення застосовувалося (а) за порушення обов'язків по службі і скоєння вчинків, що ганьблять звання прокурора. За необхідності могла призначатися службова перевірка. Дисциплінарними стягненнями визнавалися: зауваження, догана, сувора догана, пониження у класному чині, пониження в посаді, позбавлення нагрудного знака «Почесний працівник прокуратури», звільнення, звільнення з позбавленням класного чину. Проводиться чітке розмежування дисциплінарних прав Генерального прокурора й підпорядкованих йому прокурорів. Нижчестоящі прокурори входять до вищестоящого прокурора із поданнями про накладення стягнення на підлеглих їм працівників. Вищестоящий прокурор отримав право скасовувати, посилювати або пом'якшувати стягнення. Запроваджується норма, за якою у випадках учинення працівником дій, несумісних із займаною в органах прокуратури посадою, його звільнення провадиться незалежно від строку вчинення цих дій;

– 3-й (сучасний період), об'єднує 2 етапи:

(а) 1991 р. – до 15 липня 2015 р. – з проголошенням Україною незалежності правові засади організації й діяльності прокуратури регламентуються Законом України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р., існування якого зумовлено ст. 123 Конституції України, згідно з якою організація й порядок діяльності органів прокуратури визначаються законом. Постановою Верховною Радою України 6 листопада 1991 р. затверджено

Дисциплінарний статут прокуратури України. Дисциплінарні стягнення застосовуються до прокурорсько-слідчих працівників не тільки за невиконання чи неналежне виконання ними службових обов'язків, а й за проступок, який ганьбить їх як працівників прокуратури. Основні моральні норми і принципи, яких повинні дотримуватися працівники прокуратури при виконанні своїх службових обов'язків і поза службою визначає Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури. Статус дисциплінарних стягнень втрачають зауваження й сувора догана. Зберігається розмежування дисциплінарних прав Генерального прокурора й підпорядкованих йому прокурорів. Притягнення до відповідальності згідно із цим Дисциплінарним статутом визнається самостійною підставою для звільнення працівників прокуратури. Особи, звільнені з роботи в порядку дисциплінарного стягнення з позбавленням класного чину або позбавлені класного останнього за вироком суду, після звільнення втрачають право на пенсійне забезпечення за вислугу років;

(б) з 15 липня 2015 р. – до сьогоднішнього дня. Новий Закон України «Про прокуратуру» прийнято 14 жовтня 2014 р., він набрав чинності 15 липня 2015 р., у ньому визначено правові засади організації й діяльності прокуратури України, її систему, статус прокурорів і порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України.

У підрозділі 1.2. «Правові стандарти дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в зарубіжних країнах» уставлено, що в зарубіжних державах прокурорські працівники можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності: а) за невиконання або неналежне виконання покладених на них службових обов'язків, і за перевищення посадових повноважень; б) за недотримання обмежень, пов'язаних зі службою в органах прокуратури; в) за вчинення дій, які дискредитують звання прокурорського працівника і які несумісні зі службою в цих органах. У переважній більшості країн законом визначається вичерпний перелік порушень, за які прокурори притягаються до дисциплінарної відповідальності. Правом притягати до дисциплінарної відповідальності володіють Генеральний прокурор і підпорядковані йому прокурори, а також спеціально створена дисциплінарна колегія. Обсяг дисциплінарних прав Генерального прокурора і підпорядкованих йому прокурорів визначається законодавством за принципом: чим вищу посаду займає прокурор, тим ширшим є коло його дисциплінарних прав. Якщо ступінь тяжкості проступку вимагає накладення на прокурорського працівника стягнення, яке не має права накладати даний прокурор, останній звертається з відповідним поданням до вищестоящого прокурора.

Дисциплінарна колегія має право накладати дисциплінарне стягнення або відхилити його накладення і припинити дисциплінарне провадження. Нею припиняється таке провадження через: (а) необґрунтованість притягнення до дисциплінарної відповідальності, (б) закінчення строків притягнення до

дисциплінарної відповідальності і (в) недоцільність накладення дисциплінарного стягнення.

Службове розслідування (перевірка) провадиться за рішенням керівника за необхідності виявлення причин, характеру й обставин учиненого співробітником прокуратури проступку. Працівник, щодо якого здійснюється розслідування, може бути відсторонений від посади на період його проведення до вирішення питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, але не більше законодавчо встановленого строку. За час відсторонення від посади йому виплачується заробітна плата (грошове забезпечення). При проведенні розслідування повинні бути вжиті певні заходи для об'єктивного і всебічного встановлення: (а) факту вчинення дисциплінарного проступку; (б) причин та умов, що сприяли цьому; в) характеру й розміру заподіяної шкоди; (г) наявності або відсутності обставин, що перешкоджають проходженню співробітником служби в органах прокуратури.

Розділ 2. «Правова сутність дисциплінарної відповідальності прокурора і порядок притягнення до неї» об'єднує 3 підрозділи.

У підрозділі 2.1. «Поняття і суттєві особливості дисциплінарної відповідальності прокурора» підкреслюється, що юридична відповідальність виражається в негативних наслідках для правопорушника порівняно з тим станом, у якому він знаходився до вчинення правопорушення. Поділ же юридичної відповідальності на позитивну й негативну, який провадять окремі фахівці у сфері права (В. С. Венедиктов, Г. М. Ветрова, М. І. Іншин, С. І. Кожушко, В. М. Кудрявцев, А. М. Медведєв, О. В. П'ятаков, І. С. Самощенко, М. Х. Фарукшин, О. В. Сурілов, Н. М. Хуторян та ін.), не відповідає її природі й цільовому призначенню, оскільки в підґрунті позитивної відповідальності лежить моральна, а не правова оцінка. Якщо припустити існування такого різновиду відповідальності, то правомірним буде твердження, що правом упорядковується не тільки поведінка, а й внутрішній (духовний) світ людини, що, безсумнівно, є нонсенсом. Якщо дотримуватися зазначеної концепції, то юридична відповідальність, так би мовити, «розбухне» до неймовірних і, що головне, нікому непотрібних розмірів.

Доведено, що дисциплінарну відповідальність прокурора характеризують такі суттєві особливості: а) власна підстава – законодавчо визначене коло діянь, які є дисциплінарними проступками; б) спеціальний суб'єкт дисциплінарного проступку – прокурор; в) спеціальний суб'єкт дисциплінарної влади – вищестоящий прокурор, який на підставі рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів у межах своїх повноважень приймає рішення про застосування дисциплінарного стягнення; г) особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності – дисциплінарне провадження; д) розширений перелік видів дисциплінарних стягнень; е) специфічні правові наслідки притягнення до дисциплінарної відповідальності;

є) спеціальна процедура оскарження рішення, прийнятого за результатами дисциплінарного провадження.

У підрозділі 2.2. «Поняття і стадії дисциплінарного провадження щодо прокурора» стверджується, що дисциплінарне провадження – це врегульована Законом України «Про прокуратуру» процедура розгляду і прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів скарги (заяви), в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку, з метою встановлення обставин, що можуть бути підставою для застосування щодо нього дисциплінарної відповідальності». Указане провадження включає такі основні стадії: (а) відкриття дисциплінарного провадження; (б) перевірка членом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів скарги (заяви) про вчинення дисциплінарного проступку; (в) підготовка висновку за результатами такої перевірки; (г) розгляд Кваліфікаційно-дисциплінарної комісією прокурорів висновку щодо дисциплінарного проступку; (д) прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів рішення; (е) оприлюднення і виконання цього рішення.

Обстоюється позиція, що така законодавчо встановлена підстава відмови у відкритті дисциплінарного провадження щодо прокурора, стосовно якого надійшла скарга (припинено правовідносини у випадках, передбачених ст. 51 Закону України «Про прокуратуру»), потребує уточнення, оскільки вказана норма містить як загальні умови звільнення прокурора з посади, так і припинення його повноважень на ній. До останніх належать виключно такі випадки: (а) досягнення 65 років; (б) смерть; (в) визнання безвісно відсутнім або оголошення померлим; (г) рішення КДКП про неможливість подальшого перебування особи на посаді прокурора. З метою усунення невизначеності у правозастосуванні, пропонується 2 можливих виходи із цієї ситуації: (а) змінити назву статті 51 «Загальні умови звільнення прокурора з посади, припинення його повноважень на посаді» на «Припинення трудових правовідносин із прокурором»; (б) підставу відмови у відкритті дисциплінарного провадження сформулювати так: «Прокурора, щодо якого надійшла скарга (заява), звільнено з посади або його повноваження припинено з підстав, передбачених статтею 51 цього Закону».

У підрозділі 2.3. «Правові принципи дисциплінарного провадження щодо прокурора» правові принципи дисциплінарного провадження щодо прокурорів трактуються як вихідні начала й основоположні критерії, які покладені в основу порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів; виражають єдність, мету, сутність і зміст такого провадження та спрямовані на всесторонню реалізацію прав і законних інтересів учасників указанного провадження і які шляхом нормативного закріплення набувають ознак загальнообов'язковості.

Систему принципів дисциплінарного провадження щодо прокурорів утворюють: законність, незалежність, комплексність, швидкість,

невідворотність дисциплінарної відповідальності, рівність і змагальність, гласність.

Розділ 3. «Види дисциплінарних проступків прокурорів» складається з 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Порушення прокурором загальних обов'язків» дисертант, виходячи з того, які обов'язки були порушені прокурором, підстави для його притягнення до дисциплінарної відповідальності поділяє на порушення ним обов'язків загальних і службових. До загальних обов'язків прокурора ч. 4 ст. 19 Закону України «Про прокуратуру» відносить: (а) виявлення поваги до осіб під час виконання своїх повноважень; (б) нерозголошення відомостей, що становлять охоронювану законом таємницю; (в) діяльність лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією й законами України; (г) додержання правил прокурорської етики, недопущення поведінки, яка дискредитує його як представника прокуратури й може зашкодити її авторитету. Позаяк питання початку й кінця робочого часу прокурора, перерв, що надаються для відпочинку і прийняття їжі, умов і порядку перебування його у прокуратурі у вихідні, святкові й неробочі дні, а також після закінчення робочого часу є спільними для всіх прокурорів, вимогу щодо дотримання ними правил внутрішнього службового розпорядку слід додатково віднести до загальних обов'язків цієї категорії посадовців і зафіксувати це законодавчо.

Аргументується, що підставами для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з порушенням ним загальних обов'язків слід визнати: а) розголошення охоронюваної законом таємниці, що стала відомою прокуророві під час виконання ним своїх повноважень; б) порушення встановленого законом порядку подання декларації про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру; в) учинення дій, що ганьблять звання прокурора й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості й незалежності, в чесності й непідкупності органів прокуратури; г) порушення правил прокурорської етики; д) порушення правил внутрішнього службового розпорядку.

У підрозділі 3.2 «Порушення прокурором службових обов'язків» здобувачем доведено, що порушення прокурором службових обов'язків як підстава для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності має місце у випадках: а) невиконання чи неналежного виконання службових прокурором своїх обов'язків; б) необґрунтованого зволікання з розглядом звернення; в) втручання чи будь-який інший вплив прокурора у випадках чи в порядку, не передбачених законодавством, у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів за відсутності при цьому ознак адміністративного чи кримінального правопорушення; г) публічне висловлювання прокурора, яке є порушенням презумпції невинуватості; д)

використання ним своїх повноважень в приватних інтересах або в неправомірних інтересах інших осіб.

ВИСНОВКИ

У дисертації подано теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає в тому, щоб з урахуванням досягнень юридичної науки загалом і науки трудового права, зокрема, вимог чинного законодавства про прокуратуру і статус прокурорів, напрацювань правозастосовної практики визначити сутність, особливості й основні принципи дисциплінарної відповідальності прокурорів, охарактеризувати порядок її реалізації і сформулювати конкретні рекомендації з удосконалення нормативно-правового забезпечення в цій сфері. У результаті проведеного дослідження отримані нижченаведені основні висновки і пропозиції:

1. Дисциплінарна відповідальність прокурора – це застосування до прокурорів, винних у невиконанні або неналежному виконанні своїх службових обов'язків, у порушенні законодавчо встановлених обмежень і заборон, у вчиненні дій, що дискредитують їх як представників прокуратури, й можуть зашкодити авторитету прокуратури загалом, дисциплінарних стягнень у виді обмежень особистого або організаційного характеру в порядку дисциплінарного провадження.

2. Дисциплінарну відповідальність прокурора характеризують такі суттєві особливості: (а) власна підстава – законодавчо визначене коло діянь, які є дисциплінарними проступками; (б) спеціальний суб'єкт дисциплінарного проступку – прокурор; (в) спеціальний суб'єкт дисциплінарної влади – вищестоящий прокурор, який у межах своїх повноважень на підставі рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів приймає рішення про застосування дисциплінарного стягнення; (г) особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності – дисциплінарне провадження; (д) розширений перелік видів дисциплінарних стягнень; (е) специфічні правові наслідки притягнення до дисциплінарної відповідальності; (є) спеціальна процедура оскарження рішення, прийнятого за результатами дисциплінарного провадження.

3. Становлення й розвиток правового регулювання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури в Україні включає такі періоди:

- 1-й (до 1917 р.);
- 2-й (радянський період) об'єднує 2 етапи: (а) 1922-1954 роки; (б) 1955-1990 роки.
- 3-й (сучасний період) об'єднує 2 етапи: (а) 1991 р. – до 15 липня 2015 р.; (б) з 15 липня 2015 р. до сьогодні

Виокремлено і проаналізовано суттєві тенденції кожного із цих періодів.

4. У зарубіжних державах прокурорські працівники можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності: (а) за невиконання або неналежне виконання покладених на них службових обов'язків і за перевищення посадових повноважень; (б) за недотримання обмежень, пов'язаних зі службою в органах прокуратури; (в) за вчинення дій, які дискредитують звання прокурорського працівника і які несумісні зі службою в цих органах. У переважній більшості країн законом визначається вичерпний перелік порушень, за які прокурори притягаються до дисциплінарної відповідальності.

Правом притягати до дисциплінарної відповідальності володіють або Генеральний прокурор і підпорядковані йому прокурори, або спеціально створена дисциплінарна колегія. Обсяг дисциплінарних прав Генерального прокурора і підпорядкованих йому прокурорів визначається законодавством за принципом: чим більшу посаду обіймає прокурор, тим ширшим є коло його дисциплінарних прав. Якщо ступінь тяжкості проступку вимагає накладення на прокурорського працівника стягнення, яке не вправі накладати конкретний прокурор, він звертається з відповідним поданням до вищестоящего прокурора, який має право скасувати накладене стягнення, накласти інше – менш або більш суворе стягнення, обґрунтувавши у спеціальному наказі своє рішення. Керівник, який перевищив надані йому дисциплінарні права, несе за це дисциплінарну відповідальність, а накази про стягнення скасовуються.

Дисциплінарна колегія має право накласти дисциплінарне стягнення або відхилити пропозицію про його накладення і припинити дисциплінарне провадження. Вона може припинити дисциплінарне провадження через необґрунтованість притягнення до дисциплінарної відповідальності, закінчення строків притягнення до останньої або недоцільність накладення дисциплінарного стягнення.

Службове розслідування (перевірка) провадиться за рішенням керівника за необхідності виявлення причин, характеру й обставин учиненого співробітником прокуратури проступку. Працівник, щодо якого здійснюється розслідування, може бути відсторонений від посади на період його проведення до вирішення питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, але не більше законодавчо встановленого строку. За час відсторонення від посади йому виплачується заробітна плата (грошове забезпечення). При проведенні розслідування повинні бути вжиті заходи до об'єктивного і всебічного встановлення: (а) факту вчинення дисциплінарного проступку; (б) причин та умов, що сприяли цьому; (в) характеру й розміру шкоди, заподіяної в результаті вчинення проступку; (г) наявності або відсутності обставин, що перешкоджають проходженню співробітником подальшої служби.

5. Легальна дефініція поняття «дисциплінарне провадження», зафіксована в ч. 1 ст. 45 Закону України «Про прокуратуру», містить певні недоліки, а саме: (а) процедура розгляду Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів

скарги (заяви) про вчинення прокурором дисциплінарного проступку впорядковується виключно Законом України «Про прокуратуру», дія ж інших законодавчих актів (приміром, КЗпП України) на вказану процедуру не поширюється; (б) КДКП не тільки розглядає скаргу, а й (що більш важливо) зобов'язана прийняти по ній рішення; (в) у визначенні розглядуваного поняття бракує вказівки на мету дисциплінарного провадження.

З урахуванням наведеного пропонується законодавчо закріпити таку дефініцію: «Дисциплінарне провадження – це врегульована Законом України «Про прокуратуру» процедура розгляду і прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів скарги (заяви), в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку, з метою встановлення обставин, що можуть бути підставою для застосування щодо нього дисциплінарної відповідальності».

6. Дисциплінарне провадження щодо прокурора проходить певні стадії – відносно відособлені групи правозастосовчих дій (операцій), що виражають динаміку дисциплінарної відповідальності цієї категорії працівників, як-от: (а) відкриття дисциплінарного провадження; (б) перевірка членом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів скарги (заяви) щодо вчинення дисциплінарного проступку; (в) підготовка Комісією висновку за результатами перевірки; (г) розгляд Кваліфікаційно-дисциплінарної комісією прокурорів висновку щодо дисциплінарного проступку; (д) прийняття Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів рішення; (е) оприлюднення й виконання цього рішення.

7. Правові принципи дисциплінарного провадження щодо прокурорів – це вихідні начала й основоположні критерії, які покладені в основу порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів, що виражають його єдність, мету, сутність і зміст, та спрямовані на всесторонню реалізацію прав і законних інтересів учасників вказаного провадження і які шляхом нормативного закріплення набувають ознак загальнообов'язковості.

Систему принципів дисциплінарного провадження щодо прокурорів утворюють: законність, незалежність, комплексність, швидкість, невідворотність дисциплінарної відповідальності, рівність і змагальність, гласність.

8. З огляду на те, які саме обов'язки були порушені, підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності можуть бути поділені на порушення ним обов'язків загальних і службових.

9. До загальних обов'язків прокурора ч. 4 ст. 19 Закону України «Про прокуратуру» відносить: (а) виявлення поваги до осіб під час здійснення ним своїх повноважень; (б) нерозголошення відомостей, що становлять охоронювану законом таємницю; (в) діяльність лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією й законами України; (г) додержання правил прокурорської етики, недопущення поведінки, яка може дискредитувати

його як представника прокуратури чи зашкодити її авторитету. Позаяк питання початку й кінця робочого часу прокурора, перерв, що надаються для відпочинку і прийняття їжі, умов і порядку перебування його у прокуратурі у вихідні, святкові й неробочі дні, а також після закінчення робочого часу є спільними для всіх прокурорів, вимогу щодо дотримання ними правил внутрішнього службового розпорядку слід додатково віднести до загальних обов'язків цієї категорії посадовців і зафіксувати це у законодавчо.

До підстав для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з порушенням ним загальних обов'язків належать:

(а) розголошення охоронюваної законом таємниці, що стала відомою прокуророві під час виконання ним своїх повноважень;

(б) порушення встановленого законом порядку подання декларації про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру;

(в) учинення дій, що ганьблять звання прокурора й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості й незалежності, в чесності й непідкупності органів прокуратури;

(г) порушення правил прокурорської етики;

(д) порушення правил внутрішнього службового розпорядку.

10. Визнаючи «одноразове грубе порушення правил прокурорської етики» самостійною підставою для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності стикаємось із ситуацією, коли фактично відбувається своєрідне подвоєння оціночного характеру цієї категорії, оскільки обидва її складники – «прокурорське етика» і «грубе порушення» – за своїм змістом є оціночними. Такий стан речей ні до чого іншого, як до значного погіршення правозастосовної практики, привести не може. У випадках, коли існує можливість обмежити використання оціночних категорій, нормотворець може й повинен це зробити.

Використання конструкції «систематичне порушення правил прокурорської етики» як підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності теж вважаємо невдалим. Для прикладу: Закон України «Про державну службу», який поширюється на державних службовців органів прокуратури, в ч. 2 ст. 65 дисциплінарними проступками визнає будь-яке порушення правил етичної поведінки державних службовців, а не виключно систематичне. Як наслідок – маємо ситуацію, коли для одних прокурорів дисциплінарним проступком визнається порушення правил етичної поведінки, для других – систематичне або грубе порушення тих же правил.

З метою підвищення авторитету моральних норм, яких повинне додержуватися прокурор при виконанні своїх службових обов'язків та поза службою, а також для узгодження приписів чинного законодавства доцільно підставою для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності доцільно визнати будь-яке порушення правил прокурорської етики й викласти це у відповідній редакції п. 6 ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру».

11. Про порушення прокурором службових обов'язків як підставу для його притягнення до дисциплінарної відповідальності за ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру» йдеться у випадках: (а) невиконання чи неналежного виконання ним службових обов'язків; (б) необґрунтованого зволікання з розглядом звернення; (в) втручання чи будь-який інший вплив прокурора в не передбачених законодавством випадках, у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів за відсутності при цьому ознак адміністративного чи кримінального правопорушення; (г) публічного висловлювання прокурора, яке є порушенням презумпції невинуватості.

Для запобігання зловживання прокурором своїми правами, зміцнення службової й виконавської дисципліни, підвищення ефективності і якості прокурорської роботи, коло дисциплінарних проступків указаної категорії працівників слід доповнити використанням ними власних повноважень у приватних інтересах або в неправомірних інтересах інших осіб.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Іванова Г. С. До питання про основні функції дисциплінарної відповідальності у трудовому праві / Г. С. Іванова // Актуал. пробл. політики: зб. наук. пр. / гол. ред. С.В. Ківалов. – О.: Нац. ун. «Одеська юрид. акад.»: Південноукр. центр гендер. проблем, 2012. – Спец. вип. – С. 69–77.

2. Іванова Г. С. Принципи дисциплінарної відповідальності у трудовому праві / Г. С. Іванова // Актуал. пробл. права: теорія і практика: Зб. наук. пр. / за ред. Л. І. Лазор. – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ун. ім. В. Даля, 2013. – №26. – С. 163–168.

3. Іванова Г. С. Склад дисциплінарного проступку в трудовому праві / Г. С. Іванова // Право та держ. управління: зб. наук. пр. – 2013. – №1 (10). – С. 32–35.

4. Іванова Г. С. Соціально-правове забезпечення та гарантії діяльності працівників прокуратури в умовах реформування органів прокуратури України / Г. С. Іванова // Право та інновац. суспільство : електрон. вид. – 2015. – Вип. 1(4). – Режим доступу : <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Ivanova.pdf>

5. Іванова Г. С. Юридичний механізм притягнення працівника прокуратури до дисциплінарної відповідальності / Г. С. Іванова // Публ. право: наук. – практ. юрид. журн. / редкол. : М.І. Іншин та ін. – К. : ФОП Кандиба Т. П., – 2015. – №3(19). – С. 260–264.

6. Іванова Г. С. Актуальні питання застосування дисциплінарної відповідальності до працівників прокуратури / Г. С. Іванова // Право та інновації : наук-практ журнал. / редкол.: Ю. Є. Атаманова та ін. – Х. : Право, 2015. – № 2 (10). – С. 122–126.

7. Иванова А. С. К вопросу о механизме привлечения работников прокуратуры к дисциплинарной ответственности / А. С. Иванова // Закон и жизнь: междунар. научн.-практ. прав. журн. – Кишинев: Изд-во SRL «Cetatea de Sus», 2015. – IULIE – С. 35–38.

8. Иванова Г. С. До питання принципів дисциплінарної відповідальності / Г. С. Иванова // Трудове законодавство: шляхи реформування: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 квіт. 2013 р.); за заг. ред. К. Ю. Мельника, МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2013. – С. 159–162.

9. Иванова Г. С. Дисциплінарний проступок у трудовому праві: питання складу / Г. С. Иванова // Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід: матер. IX Міжнар. наук.-практ. конф. науковців, викладачів, аспірантів. – Кн. 4. – (м. Луганськ, 10-11 квіт. 2013 р.); за ред. Л. І. Лазор. – Луганськ: СПД Резніков В. С., 2013. – С. 107–112.

10. Иванова Г. С. Окремі питання дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури / Г. С. Иванова // Соціально-економічні права людини та гарантії їх реалізації в сучасних умовах державотворення: матер. наук.-практ. конф. (м. Харків, 10-11 жовт. 2012 р.). – Х.: Impress, 2012. – С. 94–97.

11. Иванова Г.С. Теоретико – правові заходи щодо забезпечення належного рівня трудової дисципліни / Г. С. Иванова // Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2014 р.); за заг. ред. К. Ю. Мельника ; МВС України; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2014. – С.170–172.

12. Иванова Г. С. Особливості забезпечення прав працівників прокуратури під час дисциплінарного провадження / Г. С. Иванова // Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах: зб. наук. пр., (м. Харків, 25 трав. 2015 р.) – Х.: НДІ ПЗІР, 2015. – С. 198–204.

АНОТАЦІЯ

Іванова Г. С. Дисциплінарний проступок як підстава відповідальності працівників прокуратури. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2016.

У дисертації дисциплінарна відповідальність прокурора розглянута як застосування до прокурорів, винних у невиконанні або неналежному виконанні своїх службових обов'язків, порушенні законодавчо установлених обмежень і заборон, а також в учиненні дій, що дискредитують їх як представників прокуратури й можуть зашкодити авторитету прокуратури загалом,

дисциплінарних стягнень у виді обмежень особистого або організаційного характеру в порядку дисциплінарного провадження.

Обґрунтовується, що з урахуванням того, які обов'язки були порушені, підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності поділяються на порушення:

– обов'язків загальних: розголошення охоронюваної законом таємниці, яка стала відомою прокуророві під час виконання повноважень; (б) недотримання порушення встановленого законом порядку подання декларації про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру; (в) учинення дій, що ганьблять звання прокурора й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості й незалежності, у чесності й непідкупності органів прокуратури; (г) недодержання правил прокурорської етики; порушення правил внутрішнього службового розпорядку;

– обов'язків службових: (а) невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; (б) необґрунтоване зволікання з розглядом звернення; (в) у випадках чи в порядку, не передбачених законодавством, втручання чи будь-який інший вплив у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів за відсутності при цьому ознак адміністративного чи кримінального правопорушення; (г) публічне висловлювання, яке є порушенням презумпції невинуватості; використання своїх повноважень у приватних інтересах або в неправомірних інтересах інших осіб.

Ключові слова: прокуратура, прокурор, загальні обов'язки, службові обов'язки, службова дисципліна, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарний проступок, дисциплінарне провадження

АННОТАЦІЯ

Иванова А. С. Дисциплинарный проступок как основание ответственности работников прокуратуры. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.05 – трудовое право; право социального обеспечения. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко Министерства образования и науки Украины. – Киев, 2016.

В диссертации дисциплинарная ответственность прокурора рассмотрена как применение к прокурорам, виновным в неисполнении или ненадлежащем исполнении своих служебных обязанностей, нарушении законодательно установленных ограничений и запретов, а также в совершении действий, дискредитирующих их как представителей прокуратуры, и могут навредить авторитету прокуратуры в целом, дисциплинарных взысканий в виде ограничений личного или организационного характера в порядке дисциплинарного производства.

Доказано, что дисциплинарную ответственность прокурора характеризуют следующие существенные особенности: а) собственное основание – законодательно определенный круг деяний, являющихся нарушениями, дисциплинарными проступками; б) специальный субъект проступка – прокурор; в) специальный субъект дисциплинарной власти – вышестоящий прокурор принимающий в пределах своих полномочий на основании решения Квалификационно-дисциплинарной комиссии прокуроров решение о применении взыскания; г) особый порядок привлечения к ответственности – дисциплинарное производство; д) расширенный перечень видов дисциплинарных взысканий; е) специфические правовые последствия привлечения к ответственности; ж) специальная процедура обжалования решения, принятого по результатам дисциплинарного производства.

Обосновывается, что исходя из того, какие обязанности были нарушены, основания для привлечения прокурора к дисциплинарной ответственности делятся на нарушения:

– обязанностей общих: (а) разглашение охраняемой законом тайны, ставшей известной прокурору при исполнении полномочий; (б) нарушение установленного законом порядка предоставления декларации об имуществе, доходах, расходах и обязательствах финансового характера; (в) совершение действий, порочащих звание прокурора и могущих вызвать сомнение в его объективности, беспристрастности и независимости, в честности и неподкупности органов прокуратуры; (г) нарушение правил прокурорской этики; (д) нарушение правил внутреннего служебного распорядка;

– обязанностей служебных: (а) невыполнение или ненадлежащее выполнение служебных обязанностей; (б) необоснованное промедление с рассмотрением обращения; (в) в случаях или порядке, не предусмотренных законодательством, вмешательство в служебную деятельность другого прокурора, служебных, должностных лиц или судей в случае отсутствия при этом признаков административного или уголовного правонарушения; (г) публичное высказывание, являющееся нарушением презумпции невиновности; (д) использование полномочий в частных интересах или в неправомерных интересах других лиц.

Ключевые слова: прокуратура, прокурор, общие обязанности, служебные обязанности, служебная дисциплина, дисциплинарная ответственность, дисциплинарный проступок, дисциплинарное производство

ANNOTATION

Ivanova G. S. Disciplinary offense as a ground of prosecutors' liability. – *As manuscript.*

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.05 – labor law; social security law. – Taras Shevchenko National University of Kyiv of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2016.

The thesis considers the prosecutor's discipline liability as the disciplinary sanction applying to prosecutors who are guilty of failure or improper fulfillment of their duties, guilty of violation of legally established restrictions and prohibitions, and guilty of the committing acts that discredit them as prosecutors, and can damage the authority of prosecutors in general. Such liability imposes by the order of disciplinary proceedings in the form of personal or organizational restriction.

The author substantiated that on the basis of the violated obligations the grounds for bringing the prosecutor to disciplinary liability divided as follows:

a) violation of general obligations: disclosure of secrets protected by law, that became known to the prosecutor during the execution of powers; violation of the file a return procedure; actions that discredit the prosecutor and may call into question his objectivity, impartiality and independence, honesty and integrity of the prosecution bodies; violation of prosecutorial ethics; violation of the internal regulations;

b) official duties violation: failure or improper fulfillment of official duties; unjustified delay in the appeals examination; interference or any other prosecutor's influence at the activities of other prosecutors, officials or judges in the case of absence the characteristics of administrative or criminal offense; public statement that violates the principle of the presumption of innocence; use the power for private benefit or for undue benefit of others.

Key words: prosecutor's office, prosecutor, general obligations, duties, service discipline, disciplinary liability, disciplinary offense, disciplinary proceedings.